

ІВАНОВА ОЛЕНА ДМИТРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри загальнотеоретичної юриспруденції заочної форми навчання,
прокурор Іллічівської місцевої прокуратури Одеської області

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТРУДОВУ МІГРАЦІЮ В УКРАЇНІ

Зважаючи на економічний та соціально-демографічний характер міграції, склалося багато різних визначень і класифікацій цього явища. Будучи похідним від різних політичних, соціальних, економічних і культурних контекстів, визначення міграції є надзвичайно різними за своєю природою.

Сьогодні у вітчизняній науковій літературі з проблем демографії, економіки, соціології та державного управління трудовій міграції приділяють більше уваги, ніж іншим видам міграційного руху населення. Слід відзначити праці таких вчених, як О. Малиновська, І. Майданнік, Е. Лібанова, О. Позняк, Н. Тиндик, Б. Юськів, С. Чехович та ін.

Як і будь-яке соціальне явище, що породжує певні суспільні відносини, трудова міграція потребує правового та організаційного врегулювання [3, с. 142-143]. З проведенням в Україні адміністративно-правових реформ у сфері міграції населення першочергового визначення потребують такі поняття, як «трудова міграція» та «трудоий мігрант». Визначення трудової міграції часто відображає поточну національну політику держави та відрізняється в різних країнах в залежності від історичного періоду їх розвитку.

Як правило, під трудовою міграцією розуміється переміщення в іншу країну з метою працевлаштування. Однак не існує загальноприйнятого визначення трудової міграції. Варто погодитись, що трудова міграція населення — це особливий, економічного характеру, вид міграції, який обумовлений пошуком роботи, як правило, за межами країни постійного місця проживання. З широкої точки зору трудову міграцію визначають як сукупність усіх форм територіального руху населення, пов'язаного з трудовою діяльністю на території іншої країни. Вузьке трактування зводиться до вселення жителів однієї країни на територію іншої, що супроводжується їх подальшим працевлаштуванням [4, с. 289].

Проблемою українського ринку праці є надмірна трудова міграція (за різними оцінками від 2 до 7 млн. осіб). Близько 80% трудових мігрантів працюють за кордоном нелегально, хоча із 13 країнами світу Україна підписала двосторонні міждержавні угоди щодо працевлаштування мігрантів, а з 15 ведуться переговори. За даними статистичних опитувань, наші мігранти мають досить високий освітній рівень,

75% з них мають вищу чи незакінчену вищу освіту. Той факт, що за кордоном респонденти працюють як правило не за фахом, не є фактором, що стримує міграцію. Тобто, досить кваліфіковані фахівці з різних сфер, освічені люди, на підготовку яких витрачені значні, переважно державні кошти, не можуть реалізуватись у власній країні, а отже і кошти витрачені на їх підготовку залишаються не відпрацьованими державі [4, с. 199].

До того ж, значний відсоток серед мігрантів складає молодь. Серед громадян віком 15-70 років, які шукали іншу основну або додаткову роботу у 2006 році, кожен третій був молодшою людиною віком 15-29 років. Основною причиною, яка спонукає молоду людину шукати іншу роботу є низький рівень оплати праці та неповна зайнятість. До того ж молодь, виїжджаючи за кордон або до інших регіонів у пошуках тимчасового заробітку, має більше шансів та причин й можливостей залишитись на постійне місце проживання. Тобто, так би мовити, складає групу ризику, яка не повертається на батьківщину. Отже, вилучає назавжди себе, як працівника та своїх майбутніх дітей, як осіб, що оновлюють трудові ресурси. Але, якщо заглибитися у вивчення зазначеної проблеми, можна побачити, що проблема трудової міграції в Україні тісно пов'язана з процесами Євроінтеграції. Статею 33 Конституції України гарантується право кожному громадянину на вільне пересування та вибору місця проживання. Одночасно у основному законі держави передбачається право громадян на працю та достатній життєвий рівень.

На сьогоднішній день, глибока економічна криза, яка охопила країну, воєнні дії, що відбуваються на Сході нашої країни, надання Україні безвізового режиму з країнами Європейського Союзу, стало головною причиною зростання рівня трудової міграції з України. Не зважаючи на інколи нелюдські умови праці, відсутність соціального захисту трудових мігрантів та комфортного місця проживання, мільйони наших громадян покидають державу та обирають шлях трудового мігранта. У той же час, зазначений процес міграції можна вважати нормальним явищем у сучасному світі [1, с. 167].

На сьогоднішньому етапі розвитку світової цивілізації суспільство переживає процеси трансформації усіх сфер людського життя, у якому всеохопна інтеграція та інформаційно-комунікаційна революція створюють об'єктивні передумови як для об'єднання, так і для його роз'єднання. Кінець XX – початок XXI ст. виявив основоположну тенденцію соціального розвитку людства, яка отримала назву глобалізації. Водночас одним із парадоксів глобалізації у сучасному світі стало посилення прикордонного контролю і візового режиму в умовах усунення кордонів в економіці, інформаційному та культурному просторах.

Міждержавна трудова міграція набула безпрецедентного характеру та стає типовим явищем соціально-економічного життя сучасного світу. На початку 2003 р. нараховувалося тільки близько 30 млн.

офіційно зареєстрованих трудящих-мігрантів, з урахуванням членів їх родин, учасників маятникової міграції (фронтальєрів), сезонних працівників, нелегальних мігрантів. Загальна чисельність трудових мігрантів оцінюється у чотири–п'ять разів вище [5].

Проте, міжнародна міграція населення відіграє важливу роль у демографічному розвитку окремих країн і регіонів. У результаті міграційних потоків багато промислово розвинених країн нівелювали звужене відтворення населення. У 80-ті роки ХХ ст. частка зовнішньої міграції у загальному прирості населення таких країн, як Канада, Австралія, Франція, перевищила 25 %, США – близько 50 %. З іншого боку, значні еміграції приводили у багатьох країнах до процесу депопуляції, що спостерігалася у 1960-ті роки в Ірландії, Греції, Португалії, незважаючи на високий приріст населення у цих країнах. У другій половині 1980-х років Ліван втратив 1/10 частину населення, Мексика – близько 1 % [1, с. 26].

Таким чином, у той час, коли для одних країн трудова міграція стає справжньою проблемою, для інших – демографічним та трудовим порятунком. Відповідно, підсумовуючи вищезазначене, трудова міграція є нормальним явищем, яке є наслідком глобалізаційних процесів у суспільстві. Та замість боротьби з вищезазначеним явищем необхідно розробляти нормативно-правову базу та високі стандарти захисту прав трудових мігрантів, оскільки саме вони складають частину глобалізаційного процесу.

Список використаної літератури:

1. Воробйова Л. С. Глобалізація як соціальне явище сучасності / Л. С. Воробйова // Наука. Релігія. Суспільство. – 2006. – № 2. – С. 199–204.
2. Гальчинський А. С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи. Методологічні аспекти / А. С. Гальчинський. – К.: Либідь, 2006. – 312 с.
3. Фомішин Б. М. Правові основи міжнародної економічної діяльності// навчальний посібник / С. В. Фомішин, І. Д. Шу- так. – Київ: Кондор, 2009. – 454 с.
4. Юськів Б. М. Глобалізація і трудова міграція в Європі: [монографія] / Б. М. Юськів. – Рівне: видавець О. М. Зень, 2009. – 479 с.
5. Фенік К. Ю. Причини та наслідки трудової міграції населення України. Електронний ресурс – режим доступу: – http://www.rusnauka.com/18_NiIN_2007/Economics/22487.doc.htm